

poknál dolgozó kollegákhoz. Fordítsunk fokozott figyelmet közösen — és ebben az újságírás igyekszik megtenni a magáét — a helyi múzeumok, helyi kiállítások esztétikai megoldásaira, a látogatottságra, a propagandára, a megnyitás színvonalára, közéletiségére. A hon, környezeti életünk alaposabb ismerete és propagandája nagyon fontos iskolai, múzeumi, művelődési intézményi feladat, de a hon propagandája, a honismereti tevékenység segítése ugyanilyen fontos feladata a tanácselnöknek, a vállalati igazgatónak, a körzeti orvosnak, a patikusnak is. Meg kell oldanunk a nagyon értékes, nagyon jelentős, most már nagyon nagyszámú helytörténeti kiadványok, monográfiák, tehát a helytörténeti irodalomnak valamilyen országos orgánumba tételét, hogy országosan is legyen valami teljesebb áttekintés. Tovább kell erősíteni a KISZ-szel, az MHSZ-szel, a szakszervezetekkel, a Vöröskereszttel és más társadalmi szervezetekkel való szervezettebb, jobb együttműködést. Javaslok, hogy minden területen foglalkozzunk többet legújabb korunk, szocialista történelmünk emlékeinek összegyűjtésével és megismerésével, ami mellett olyan magától értetődően el tud menni az ember. 25 éve van a falunak bekötődőtja, de az új nemzedék már nem tudja hogyan épült meg, most összedől egy-egy 45 utáni mozi, érdemes volna tudni, honnan lett az a mozi abban a kis 600 lelkes faluban, kik kilincseltek, kik leveleztek először érte és hogyan.

Nagy érték van a birtokunkban! Egész népünk érdeke, hogy minden területen magas színvonalon és gyakorlatiasan gazdálkodjunk vele!

Dr. Barcza Géza:

Nem nélkülözhetjük a társadalom segítségét

Nincs olyan törvényünk, amiben a műemlékek védelmét ne helyeznék egy síkba egyéb kulturális emlékek védelmével. Legutóbbi példa erre, amikor a Büntető Törvénykönyvben szentesítve jelent meg a műemlékek védelmét szigorúan büntető jogszabály. Mégis az a véleményünk, hogy nem a rosszindulat, hanem nagyon gyakran a tudatlanság, a közöny, a megnemértés az, ami pusztítja műemlékeinket. Búszték lehetünk arra, hogy az elmúlt 35 évben és különösen 1957 óta többet tettünk a műemlékek védelmében, mint az azt megelőző 80 évben, 1872-től kezdve, hivatalos a műemléki szervezet. Ezt az eredményt azonban nem magunknak könyvelhetjük el, mert nem tudtuk volna elérni, ha közigygyé nem vált volna a műemlékvédelem. Mi az első pillanattól éreztük, hogy a Hazafias Népfrontban a társadalom segítése nélkül, íróasztal mellől nem tudunk műemléket védeni.

1959 márciusában a Hazafias Népfront Országos Központjának a székházában tartottuk meg első országos értekezletünket és jövőre a tizenegyediket tartjuk Kecskeméten. Amikor a magyar műemlékvédelem gondjairól beszélünk, nyilvánvalóan sok minden elénk tölul.

Többünkben talán még egy év eltelte után is a Pusztuló műemlékeink nyomában című tévéfilm jelentkezik. Hogy lehet az, hogy legtöbbet tettük és mégis ilyen problémáink vannak. Nagy volt az örökség, súlyos a teher, a háború még mindez továbbrontotta. Nagyon gyakran nem az anyagi erő a kevés, hanem a szellemi kapacitás. Tervszerűen tovább kell végezni munkánkat és ehhez eligazítást adott a közelmúltban az Epitésügyi és Városfejlesztési Minisztérium értekezlete, amely a magyar műemlékvédelem távlati elképzeléseit elfogadta.

Ebből a következőket emelem ki, mint a leglényegesebbeket: a műemlékvédelemnek a hasznosítás a kulcskérdése. A legrosszabb hasznosítás is jobb, mintha a műemlék üresen áll, mert az aki a tétó becsurgását úgy veszi észre, hogy nyakába csurog az eső a legrosszabb gazdaként is meg fogja igazítani azt a cserepet. De ha senki nem törődik a műemlékkel, akkor össze fog dőlni. A miniszteri koncepció másik nagyon lényeges kérdése az, hogy a műemlékeket jobban karban kell tartani. A Központi Bizottság 1978. október 12-én, építőiparról szóló határozatában is nagyon jelentős témaként került előtérbe az, hogy az ország épületvagyonát meg kell védenünk és sokkal többet kell fordítanunk a fenntartásukra. Amikor a Pusztuló műemlékeink nyomában című tévémsort bemutattuk, a társadalmi reakálás sokkal nagyobb volt, mint a hivatalos. Szocialista brigádok jelentkeztek, hogy különböző műemlékeknél elvégzik a munkát; felajánlják a szabad szombaton végzett munkájuk ellenértékét műemléki cé-

lokra. Ifjúsági szervezetek jelentkeztek hasonló felajánlásokkal, magánosok, akik azt kérték, hogy adhasanak évente meghatározott összeget műemléki célokra. Hozunk létre egy társadalmi műemléki alapot, kaptuk a javaslatot, vonjuk be a világon élő összes magyart a műemlékek megmentésébe. A Tájak, korok, múzeumok nevű országos honismereti akciót elindító bizottság magáévá tette ezt és szerveinek tisztviselői felhatalmazást kaptak arra, hogy indítsunk országos akciót, mert az ország tenniakarását nem nélkülözhetjük.

Dr. Eperjessy Géza:

A szociográfia jelentősége a Honismereti mozgalomban

A honismeret olyan komplex disciplina, tevékenység és egyben mozgalom is, amelynek a palettájáról nagyon is hiányzik a *szociográfia*. Nem véletlen, hogy nem beszéltünk erről, holott ott bújkált a sorok között, amikor emlegettük a Magyarország felfedezése sorozatot, a népi fók hagyományait; amikor helytörténetet műveitünk, amikor a szakköreinkben erre készítjük fel kisebb vagy nagyobb tanítványainkat. egyetemistákat, főiskolásokat, akkor nemcsak a közelmúltnak vagy a feudális kornak a történetét vizsgálhatjuk meg városban vagy faluban, hanem a jelenlegi problémáit is, szociológiai, helyesebben szociográfiai módszerekkel. A szociográfiai módszerek megtermékenyíthetik a helytörténeti kutatást is, min; ahogy a történeti módszerek is segítséget nyújthatnak a szociográfia számára. Egészséges hagyományokat folytathatunk tovább, a falukutató mozgalomnak, a Györfly kollégiumnak, a NÉKOSZ-nak a hagyományait.

Mi magunk ezzel meg is próbálkoztunk Csepelen, együttműködési megállapodást kötve a csepeli Vasmű Társadalomtudományi Intézetével, a szocialista életmód vizsgálataira, és ebben próbáltuk ki az erőnket. Elég nehéz feladat, de ma már, azt hiszem, bátran lehet ezzel foglalkozni, és nagyon sokat ígérhet. Ez a szín a palettánkon valóban kiegészítheti a honismereti mozgalmat.

Dr. Jeney Jenő:

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat munkájának csaknem minden területe érintkezik a Honismereti mozgalommal

A társulat tevékenysége nemcsak a történelmi és a földtudományi ismeretterjesztés, avagy hazánk különböző részeit oly összetetten és élménynyújtóan bemutató országjáró turák vezetése révén járul hozzá száz- és százazrek helytörténeti, s tágabban vett honismeretének gazdagításához. A tudományos ismeretterjesztés szinte valamennyi ága — így pl. az irodalmi és a művészeti, az anyanyelvi és a néprajzi, de nem kevésbé a termelési-műszaki, a közgazdasági, a szociológiai stb. is — nagyon sok szállal kötődik a helytörténethez, a honismerethez.

Társulatunk — még ha többre is lenne szükség — nem keveset tett és tesz ma is a helytörténeti ismeretek és a Honismereti mozgalom szélesítéséért, elmélyítéséért. Am az eddiginél még jobban együtt kell láttatnia, tudatosítania az ország általános helyzetét, és annak helyi vetületeit, mind az eredményeket és a gondokat, mind pedig a tennivalókat illetően. Hiszen a szocialista társadalomépítés is — bár egymásra támaszkodva — mindenkor adott helyeken folyik: a városokban, a községekben. Miként a má a múlt készítette elő, a jövő a mában kovácsolódik, amelynek egyaránt színtere a városokból és községekből álló ország és az országot alkotó minden város és község. Ebben van a Honismereti mozgalom és benne a helytörténet ápolásának jelentősége.